

۱۴۲۰.۳۳۲

آیات الاحکام حقوق غیر مالی خویشاوند

فاطمه شرفی نسب - بنفشه صابر فرد

۱۳۹۷

مؤسسه آموزشی تألیفی ارشدان

سرشناسه	شرفی نسب، فاطمه، ۱۳۷۱ -
عنوان و نام پدیدآور	آیات الاحکام حقوق غیر مالی خویشاوند/ فاطمه شرفی نسب، بنفشه صابر فرد.
مشخصات نشر	تهران: موسسه آموزشی تألیفی ارشدان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۶۶ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۹۵-۱۸۴-۰۰
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۱۵۹] - ۱۶۶؛ همچنین به صورت زیر نویس.
موضوع	قرآن - احکام و قوانین
موضوع	Qur'an -- Law and legislation
موضوع	تفاسیر فقهی
موضوع	Qur'an -- *Legislative hermeneutics
موضوع	توق خانواده (فقه) -- جنبه های قرآنی
موضوع	Domestic relations (Islamic law) -- Qur'anic teaching
شناسه افزوده	صابر فرد، بنفشه، ۱۳۷۲ -
رده بندی کنگره	۱۹۱۰/۶: ش ۶۰۱/۶
رده بندی دیویی	۱۰۷/۱۷۴
شماره کتابشناسی ملی	۵۳۱۰۶۴۲

ارشدان

مؤسسه آموزشی تألیفی ارشدان

آیات الاحکام حقوق غیر مالی - ویث وند

فاطمه شرفی نسب - بنفشه صابر فرد

آموزشی تألیفی ارشدان

اول

اول ۱۳۹۷

www.irantypist.com

www.irantypist.com

۹۷۸-۶۰۰-۹۹۵-۱۸۴-۰۰

۱۰۰۰

www.arshadan.com

www.arshadan.net

۰۲۱۴۷۶۲۵۵

۲۰۰۰۰ تومان

■ نام کتاب:

■ تألیف گرد آوری:

■ ناشر:

■ ویرایش:

■ نوبت چاپ:

■ حروفچینی و صفحه آرای:

■ طراحی و گرافیک:

■ شابک:

■ شمارگان:

■ مرکز خرید آنلاین:

■ مرکز پخش و توزیع:

■ قیمت:

فهرست

۱۱	مقدمه:
۱۵	بخش اول: کلیات
۱۶	فصل اول: معناشناسی واژگان
۱۶	آیات الاحکام
۱۸	حق:
۱۹	اصلاح ذات البین
۲۰	شواهد قرآنی:
۲۲	امر به معروف و نهی از منکر
۲۴	شواهد قرآنی:
۲۶	تعاون:
۲۶	تفاوت «عون» با مترادف‌های آن:
۲۸	صله رحم
۲۹	شواهد قرآنی
۳۰	مودت:
۳۱	تفاوت «حب» و «ودّ»
۳۱	شواهد قرآنی
۳۲	وصیت
۳۳	شواهد قرآنی
۳۵	فصل دوم: تاریخچه
۳۵	گفتار نخست: سیرتاریخی و تحول آیات الاحکام
۳۹	گفتار دوم: تاریخ حقوق اسلام
۴۲	۱- قاعده قرعه
۴۲	۲- فرزندخواندگی
۴۳	۳- نکوهش پیمان شکنی
۴۴	۴- تملک انسان

۴۴	۵- ارث
۴۵	۶- نکوهش به ارث بردن زنان
۴۶	۷- نکوهش نسل کشی
۴۶	۸- نکوهش قتل نفس
۴۷	۹- نکوهش قتل فرزند
۴۸	۱۰- زنا و مجازات آن
۴۸	۱۱- نکوهش تبعیض جنسی
۴۹	۱۲- قطع اعضای بدن و به دار آویختن به عنوان مجازات
۵۰	۱۳- شلاق زدن جهت مجازات
۵۰	۱۴- شرط قدرت در تکلیف
۵۱	۱۵- قبح عقاب بلا بیان
۵۱	۱۶- عطف به ما سبق نشدن فائده
۵۲	۱۷- عمل به احوال شخصیه طبق قانون تبعوع
۵۶	فصل سوم: ضرورت شناسی بحث
۶۰	بخش دوم: ماهیت و مبانی حقوق غیر مالی خویشاوند در آموزه‌های قرآنی
۶۱	فصل اول: حق و تکلیف بودن حقوق غیر مالی خویشاوند
۶۱	رابطه حق و تکلیف
۶۲	ملازمه حق و تکلیف
۶۵	ساختار گزاره‌های آیات الاحکام حقوق غیر مالی در قرآن
۷۰	فصل دوم: جایگاه حقوق غیر مالی خویشاوند در آموزه‌های قرآنی
۷۰	امر به معروف و نهی از منکر
۸۲	اصلاح ذات البین
۸۵	تعاون
۸۹	صله رحم
۹۰	مودت
۹۳	وصیت

بخش سوم: قلمرو و آثار حقوق غیر مالی خویشاوند	۹۷
فصل اول: قلمرو و آثار امر به معروف و نهی از منکر	۹۸
گفتار نخست: قلمرو امر به معروف و نهی از منکر	۹۸
اقسام امر به معروف و نهی از منکر و کیفیت وجوب آن	۹۸
شرایط وجوب امر به معروف و نهی از منکر	۹۹
مراتب امر به معروف و نهی از منکر	۱۰۳
گفتار دوم: آثار امر به معروف و نهی از منکر	۱۰۷
فصل دوم: قلمرو اصلاح ذات البین	۱۱۱
گفتار نخست: قلمرو اصلاح ذات البین	۱۱۱
گفتار دوم: آثار اصلاح ذات البین	۱۱۷
فصل سوم: قلمرو و آثار تعاون	۱۲۰
گفتار نخست: قلمرو تعاون	۱۲۰
گفتار دوم: آثار تعاون	۱۲۳
فصل چهارم: قلمرو و آثار صلح و صلح	۱۲۵
گفتار نخست: قلمرو صلح و صلح	۱۲۵
گفتار دوم: آثار صلح و صلح	۱۳۲
فصل پنجم: قلمرو و آثار مودت	۱۴۳
گفتار نخست: قلمرو مودت	۱۴۳
گفتار دوم: آثار مودت	۱۴۹
فصل ششم: قلمرو و آثار وصیت	۱۵۱
گفتار نخست: قلمرو وصیت	۱۵۱
گفتار دوم: آثار وصیت	۱۵۶
فهرست منابع و مآخذ	۱۵۹

مقدمه:

زندگی فردی انسان، هیچ گاه و در هیچ دوره‌ای از دورترین زمان‌ها تا به حال، مشاهده نشده است. تاریخ به ما اثبات نموده که بشر موجودی کاملاً اجتماعی بوده و بدون مردم و جامعه قادر به زندگی و ادامه حیات نمی‌باشد لذا به جهت بهتر زیستن در کنار یکدیگر ناگزیر به رعایت مسائلی بوده، که رفته رفته حقوق نامیده شد و آدمی آن را برای کوچکترین اعمال خود و ملت و سرزمین دلت‌ها تعریف نموده است. امروزه که حقوق شناخته شده نزد بشریت، به اوج خود رسیده است، حقوق دانان اقسام مختلفی برای آن فرض کرده‌اند اعم از حقوق مدنی و کیفری، حقوق خصوصی و عمومی، حقوق بین الملل و داخلی، حقوق خویشاوند و غیر خویشاوند، حقوق مال و غیر مالی و... قرآن کریم نیز با نزول خود، امت اسلامی را با عباراتی همچون حق الله، حق الناس و حق النفس آشنا نمود و خداوند یکی از اهداف ارسال رسلش را رعایت همین حقوق قرار داده است. حال با توجه به آنکه قرآن به عنوان کتاب آسمانی جامع تمامی دستورات دین است و اصلی‌ترین منبع فقه و حقوق می‌باشد و از آنجا که در کتب تاریخی به وفور، توجه اسلام و فقاهت به رعایت حقوق الناس را مشاهده می‌نماییم لذا بر آنیم تا به تبیین یک قسم از این حقوق که شامل حقوق غیر مالی خویشاوند است با تکیه بر آیات قرآن کریم بپردازیم.

با توجه به جایگاه و ضرورت فقه در زندگی بشر و رابطه ناگسستنی فقه با آیات قرآن و همچنین آنکه افراد بشر هر روز و حتی هر لحظه در ارتباط با خویشاوندان خود اعم از نسبی و سببی هستند و به عنوان یک مکلف باید دستورات فقه و قرآن را در رفتار و عملکرد خود نسبت به خویشاوندان اجرا نماید لذا تحقیق، پیرامون اینگونه مضامین از با اهمیت ترین موضوعات و مسائل به شمار می‌رود.

از مطالعه کتب آیات الاحکام همانند کنز العرفان فی فقه القرآن نوشته فاضل مقداد، آیات الاحکام خانواده اسدالله لطفی، آیات الاحکام حقوقی اسدالله لطفی، آیات الاحکام در کتاب‌های شهید اول تألیف احمد باقریان ساروی، آیات الاحکام عمید زنجانی و بسیاری از کتب دیگر دریافتیم اولین کسی که اقدام به تألیف آیات الاحکام نموده ابونضر محمد بن سائب کلبی از اصحاب امام باقر (ع) و امام صادق (ع) متوفای سال ۱۴۶ ق می‌باشد که کتاب احکام القرآن را تألیف نموده است. اما در این کتاب و بسیاری کتب دیگر تعداد آیات الاحکام را سجا: از ۵۰۰ می‌دانند لکن کتاب کنز العرفان فی فقه القرآن نوشته فاضل مقداد که از معتبرترین و قدیمی‌ترین کتب آیات الاحکام فقه شیعه است تمامی آیات الاحکام را با موضوع بندی کاملاً دقیق، جمع آوری نموده و آیات الاحکام‌های تکراری را حذف نموده است لذا فاضل مقداد تعداد آیات ۵۰۰ آیه را صحیح نمی‌داند و البته این کتاب از جامع‌ترین کتب آیات الاحکامی می‌باشد.

با بررسی‌های انجام شده، در سال مرکزی عامی از گذشته تاکنون به طور خاص پژوهشی پیرامون این موضوع صورت نگرفته است. کتاب آیات الاحکام خانواده (اسد... لطفی) که به بررسی کلیه آیات الاحکام مرتبط با خانواده پرداخته است و نه صرفاً حقوق غیر مالی خویشاوند. علاوه بر آنکه چه بسا همه اقسام خویشاوند را تعریف خانواده ننگد و به طریق اولی حقوق ایشان در نظر گرفته نشده باشد.

در حقوق، جرم بودن یا نبودن یک عمل دارای اهمیت است و در هفته نزد عامه مردم، آنچه اکثراً مورد توجه قرار می‌گیرد واجب یا حرام بودن عمل می‌باشد اما باید در نظر داشت که در زندگی، با اعمالی مواجه خواهیم شد که ممکن است مستحب یا مکروه باشد لکن چنان اثری در زندگی انسانی دارد که حتی باعث بازماندن از واجبات می‌گردد و یا حتی ممکن است واجبات و محرماتی وجود داشته باشد که ما از آنها غافل باشیم لذا هدف از طرح چنین پژوهشی، شناخت این احکام چهارگانه می‌باشد که درون هریک از رفتارهای انسانی نهفته شده است.

در سیر بررسی آیات الاحکام حقوق غیر مالی خویشاوند با سوالاتی مواجه شده که ناگزیر به بیان آن می‌باشیم:

۱. ماهیت حقوق غیر مالی خویشاوند در آموزه‌های قرآنی چیست؟
۲. قلمرو و آثار حقوق غیر مالی خویشاوند در قرآن و سنت چیست؟

آنچه در ابتدای امر به نظر می‌رسد آن است که حقوق غیر مالی خویشاوند به عنوان یک قسم از حقوق الناس، در قرآن، شناخته شده است که شامل مودت، تعاون، وصیت، امر به معروف و نهی از منکر، اصلاح ذات البین و صلح و رحم می‌باشد و چنانچه این حق ضایع بشود بخشودگی آن تنها از جانب صاحب حق مقدور خواهد بود.

واژگان کلامی تحقیق مورد نظر، حق، آیات الاحکام، مودت، تعاون، وصیت، امر به معروف و نهی از منکر، اصلاح ذات البین و صلح و رحم می‌باشد و اگرچه در بخش کلیات، فصل اول، مبسوط توضیح داده خواهد شد اما مفهومی مختصر نیز به جهت آمادگی هرچه بیشتر ذهن مخاطب، در اینجا بیان می‌نمایم.

حق، صواب و درستی، باطل و ناپستی که انکار آن جایز نیست و یا سهم و نصیب واجب می‌باشد.

آیات الاحکام، آیات دربردارند احکام شرعی که در جهات مختلف قابل تقسیم است همانند: از جهت نوع دلالت به حکم و از جهت حکم مورد دلالت آیه. مودت، دوستی و مانند وجدانیات ظاهره الانیه و خفیه الماهیه است و عبارت است از غلیان دل در مقام اشتیاق به لقاء محبوب. تعاون عبارت است از همیاری و همکاری در در آریف حقوقی آن به همیاری در بخش خصوصی و عمومی تعبیر می‌شود. صلح و رحم را سرچشمه‌ای که بر و احسان نامیده می‌شود گویند ولو به صورت زیارت، شوخی کردن، نشستن و سلام دادن در خویشاوندان. امر به معروف و نهی از منکر، واداشتن به نیکی و بازداشتن از بدی است و مراد فقها از امر و نهی مطلق برانگیختن کسی بر انجام یا ترک چیزی است خواه به گفتار یا کردار و مراد از معروف و منکر هر کار پسندیده و ناپسند از نظر عقل و شرع است اعم از واجب، مستحب، مکروه و حرام. اصلاح ذات البین، عبارت است از آشتی دادن دو یا چند نفری که کینه و دشمنی دارند و مستحب است و در موردی که حفظ جان مومنی بر آن توقف دارد واجب می‌باشد. از موارد مصرف زکات صرف آن برای اصلاح ذات البین است مستحب است قاضی پیش از داوری دو طرف دعوا را به صلح و آشتی فراخواند و در صورت خودداری آن دو حکم

را صادر نماید. و وصیت، سفارش و توصیه هایی است که انسان برای کارهای بعد از مرگش به دیگری می‌کند.

در پایان لازم به ذکر است که پژوهش مورد نظر در سه بخش با عناوین کلیات، ماهیت حقوق غیر مالی خویشاوند در آموزه‌های قرآنی و آثار حقوق غیر مالی خویشاوند به سوالات اساسی تحقیق پاسخ خواهد داد.

www.ketab.ir